

**OVER
MORGEN**

**Gemeente
Gouda**

Welkom bij het Gouds Monumentengesprek!

6 december 2023

Het Monumentengesprek

Op 6 december vond het derde Gouds Monumentengesprek plaats. Inwoners van Gouda waren uitgenodigd om mee te denken over de vraag:

“Hoe zorgen we ervoor dat het erfgoed in Gouda zo goed mogelijk verduurzaamd wordt?”

De uitkomsten van dit gesprek worden meegenomen in het herijken van de regeling Erfgoed en Duurzaamheid van de gemeente Gouda. Er namen circa 50 inwoners deel aan het gesprek.

Tijdens het gesprek kwamen verschillende stellingen en vragen aan bod. We waren benieuwd naar uw eigen ervaringen, maar vroegen u ook uzelf in te leven in de situatie van andere inwoners van Gouda.

In dit verslag vindt u:

- Informatie over het isoleren van uw woning zoals gepresenteerd door Wim Sprengers;
- Resultaten van de door u ingevulde enquête
- Een terugblik op wat besproken is en de belangrijkste uitkomsten;
- Handige links.

Dit verslag wordt alleen onder de deelnemers van het monumentengesprek gedeeld.

Waarom een monumentengesprek?

Gouda telt als historische stad bijna 1250 gemeentelijke- en rijksmonumenten. De binnenstad is als rijksbeschermd stadsgezicht aangewezen vanwege zijn bijzondere cultuurhistorische karakter. Om mee te kunnen met de huidige tijd waarin verduurzaming en energiebesparing van monumenten steeds urgenter wordt, is in 2020 de regeling Erfgoed en Duurzaamheid versoepeld en beter inzichtelijk gemaakt. Naar aanleiding van signalen uit de stad en ervaringen van aanvragers enerzijds en ontwikkelingen op gebied van duurzaamheid anderzijds heeft de gemeente behoefte aan een evaluatie van deze regeling, ook met oog op eventuele doorontwikkeling daarvan

Het monumentengesprek dient **twee doelen**:

1. *De gemeente en Over Morgen nemen bewoners mee in wat zij kunnen doen om hun huis te isoleren, welke maatregelen zij kunnen nemen en wanneer dit nuttig is;*
2. *Wij zijn benieuwd naar de ervaringen van de aanwezigen met het isoleren van de woning. En we zijn geïnteresseerd in de vragen die mensen hebben over het isoleren van hun woning.*

We hebben drie gesprekken gevoerd. We verwerken de input van de drie gesprekken in het herijken van de regeling Erfgoed en Duurzaamheid. Heeft u vragen, opmerkingen of suggesties hoe we dit het beste kunnen doen, dan horen we graag van u!

(1/2) De belangrijkste inzichten van alle gesprekken op een rijtje...

- De meeste deelnemers wonen in een **koopwoning**, met name in het **centrum**. De **meeste** mensen wonen in een **goed geïsoleerde woning** en hebben al veel maatregelen getroffen, een klein aandeel woonden in een minder goed geïsoleerde woning.
- (*Stelling 1*): Wat is voor u de belangrijkste overweging om uw woning/complex te verduurzamen?
 - Op deze stelling kwam een **combinatie van duurzaamheid en besparing** naar voren. Het ontwikkelen van een toekomstbestendige woning is belangrijk voor veel deelnemers.
- (*Stelling 2*): Als ik moet kiezen investeer ik als eerste in...
 - De meerderheid van de deelnemers zou nu als **eerste het glas vervangen**. Deelnemers die reeds isolatiemaatregelen hebben getroffen, zouden eerder in **zonnepanelen of een warmtepomp** investeren. Deelnemers die graag in een warmtepomp willen investeren verwachten meer duidelijkheid en **concrete plannen** van de gemeente wat het alternatief voor aardgas wordt voor hun wijk en op welke termijn.
- (*Stelling 3*): Wat heeft u nodig om uw woning beter te verduurzamen?
 - Wat mensen nodig hebben om hun woning te verduurzamen, is met name **persoonlijk, maatwerk advies**, bijvoorbeeld in het vergelijken van **verschillende offertes**. Ook is **begeleiding** nodig om naar de juiste persoon te worden doorverwezen om de maatregelen uit te voeren.

(2/2) De belangrijkste inzichten van alle gesprekken op een rijtje...

- (Stelling 4): Hoe kan de gemeente u ondersteunen bij het verduurzamen van uw woning?
 - De rol van de gemeente zou moeten zijn om **duidelijkheid** te geven over wat er mag en wat er niet mag. Veel deelnemers vragen van de gemeente om de regels rondom verduurzaming van monumenten te versoepelen, zodat ze de woningen passend kunnen moderniseren. Duidelijkheid over welk alternatief er voor aardgas is voorzien voor welke wijk en op welke termijn is ook belangrijk. Het geven van **advies** en verlenen van **subsidie** helpt ook bij het ondersteunen bij verduurzaming.
- (Stelling 5): Voor mij is bij verduurzaming het belangrijkste...
 - De **hoogste kwaliteit** staat voor veel mensen voorop bij het verduurzamen van hun woning. Goedkoop is namelijk veelal duurkoop. Wel blijft **betaalbaarheid** van maatregelen ook belangrijk.
- (Stelling 6) Wat zou u de gemeente nog willen meegeven?
 - “Blijf als gemeente **in gesprek** met inwoners!” was een advies richting de gemeente Gouda. Geef als gemeente ook **duidelijkheid** op korte en lange termijn en denk na over **verruiming** van **wet- en regelgeving**.

We verwerken de input van het monumentengesprek. Heeft u vragen, opmerkingen of suggesties hoe we dit het beste kunnen doen, dan horen we graag van u!

“Hoe zorgen we ervoor dat het erfgoed in Gouda zo goed mogelijk verduurzaamd wordt?”

Welkom door Nelleke Manschot – Beleidsadviseur Cultuurhistorie

Wat doet gemeente Gouda?

Regeling Erfgoed & Duurzaamheid (2020)

- Zonnepanelen
- Vervangen enkelglas
- Achterzetbeglazing

En:

- Adviescommissie Omgevingskwaliteit (AOK)
- Erfgoed verduurzamen is maatwerk

Gestelde vragen

Wat kan ik doen om gemeentelijk monument-af te worden?

Een gemeentelijk monument is bijzonder. Het is een pand met hoge cultuurhistorische waarde van regionaal of plaatselijk belang. Uw gemeente regelt de aanwijzing van panden tot monument in een verordening. Redenen voor aanwijzing gaan meestal over de 'schoonheid', 'cultuurhistorische waarde', 'architectuurhistorische waarde', 'stedenbouwkundige waarde' of 'wetenschappelijk betekenis' van het pand.

Voordat een pand kan worden afgevoerd van de monumentenlijst dient eerst te worden aangetoond dat er onvoldoende monumentale waarden aanwezig zijn om de status van gemeentelijk monument te behouden. Denk bijvoorbeeld aan een pand dat volledig is verwoest door brand, de cultuurhistorische waarden zijn dan verloren gegaan. Voor het afvoeren van panden van de monumentenlijst gelden strenge richtlijnen en dit gebeurt dus alleen in uitzonderlijke situaties. Het college van B & W beslist over het verzoek tot afvoeren van panden van de monumentenlijst. U kunt een voorstel indienen bij de gemeente via gemeente@gouda.nl.

Gestelde vragen

Hoe zorg je voor rechtsgelijkheid bij maatwerk en dus individuele maatregelen?

Elke bewoner heeft recht op dezelfde behandeling van de gemeente en omgevingsdienst, ongeacht hun situatie. Daarbij zou iedereen in dezelfde situatie dezelfde uitkomst van bijvoorbeeld een vergunningsaanvraag moeten krijgen. Alleen zijn de situaties bij monumenten vaak niet hetzelfde (ook al lijken ze soms erg op elkaar) en dus is ook de uitkomst anders.

Is er tussen bewoners en de gemeente meer samenwerking mogelijk waarbij bewoners mee kunnen schrijven aan beleid?

De gemeente werkt volgens een participatieleidraad. Hierin is opgenomen dat bewoners betrokken worden bij het opstellen van nieuw beleid. Voor de evaluatie is er gekozen voor een online enquête en drie bewonersavonden. Voor het aanpassen van het beleid is nog geen keuze gemaakt voor de manier waarop bewoners betrokken worden. De gemeente bekijkt de verschillende mogelijkheden om bewoners daarbij te betrekken.

Gestelde vragen

Wat kan de gemeente als alternatief bieden wanneer het niet toegestaan is om zonnepanelen op het eigen pand te plaatsen?

De gemeente kan zelf geen alternatief bieden in een situatie waar geen zonnepanelen zijn toegestaan. Wel zijn er initiatieven vanuit andere organisaties. Kijk bijvoorbeeld eens op de website van het Energienetwerk Gouda (<https://energienetwerkgouda.nl/>), schrijf u in voor hun nieuwsbrief en/of word lid. Laat de Energiecoöperatie Gouda vooral ook uw wensen en ideeën weten.

Waarom zijn er in andere steden andere regels? Kunnen steden hierin niet beter samenwerken?

Er wordt veel kennis gedeeld tussen de verschillende steden en gemeenten in Nederland, maar ook met de provincies en Rijksoverheid. Elke gemeente is echter vrij om lokaal (aanvullend) beleid te maken voor het behoud van erfgoed en rekening te houden met lokale belangen en kenmerken. In de huidige evaluatie van het Goudse beleid wordt ook gekeken naar hoe andere gemeenten het aanpakken om zo te zien wat er in Gouda goed gaat en wat beter kan.

Gestelde vragen

Wat is er mogelijk voor het nemen van collectieve maatregelen?

Dit is erg afhankelijk van het type collectieve maatregel. Hier is namelijk veel in mogelijk. De gemeente heeft een subsidie voor collectieve duurzaamheidsacties. Dit is de Samen naar een Duurzame Omgeving (SDO) subsidie: <https://www.gouda.nl/direct-regelen/geld-en-werk/subsidie-aanvragen/subsidie-samen-naar-een-duurzame-omgeving/>. Deze subsidie vergoedt onderzoeks- en proceskosten. Lees de voorwaarden goed door. Heeft u een idee of vragen over een collectieve actie? Dan kunt u ook contact opnemen met energietransitie@gouda.nl.

** Voor subsidie voor de uitvoering kunt u terecht bij de Rijksoverheid: <https://www.rvo.nl/subsidies-financiering/isde> en <https://www.rvo.nl/subsidies-financiering/svve> (voor VvE's).*

Uit eerder onderzoek naar de opties voor een warmtenet in de binnenstad blijkt dat de mogelijkheden beperkt zijn door o.a. de smalle straten, de aanwezigheid van archeologische resten, verontreinigde grond en ondergrondse containers. Daarbij zijn veel panden nog onvoldoende geïsoleerd. Het aanleggen van een warmtenet lijkt daarom op dit moment niet kansrijk. De beste oplossingen lijken nu individuele oplossingen per pand of wachten op groen gas. Het is echter nog onbekend of er in de toekomst groen gas beschikbaar is en zo ja, wanneer dit zal zijn.

In de Transitievisie Warmte kunt u zien wat de huidige plannen van de gemeente zijn en waarom bepaalde keuzes zijn gemaakt: <https://www.gouda.nl/gouda-werkt-aan-de-stad/gouda-aardgasvrij-en-klimaatbestendig/transitievisie-warmte/> Ook de Transitievisie Warmte wordt periodiek herzien en aangepast als dat nodig is.

Gestelde vragen

Hoe weet ik wat een goede aannemer is?

Het Restauratiefonds heeft een overzicht op haar website met aannemers die gespecialiseerd zijn in monumenten: <https://www.restauratiefonds.nl/veelgestelde-vragen/hoe-kiest-u-de-juiste-aannemer>

Ook biedt het Restauratiefonds ondersteuning bij verduurzaming en financiering. Kijk eens rond op hun website voor meer informatie: <https://www.restauratiefonds.nl/>

In Gouda zijn er natuurlijk meer mensen die hun (monumentale) pand willen verduurzamen en met deze vraag zitten. Kijk daarom eens op het Energienetwerk Gouda: <https://energienetwerkgoeda.nl/>. Hier kunt u uw ervaringen delen met andere bewoners en/of kunt u ervaringen van andere lezen. Zo hoeft niet iedereen zelf het wiel opnieuw uit te vinden en kunnen we leren van elkaar.

Gestelde vragen

**Is er een mogelijkheid voor tijdelijk toestaan van maatregelen die omkeerbaar zijn?
Bijvoorbeeld voor levensduur van de installatie?**

De tijdelijke aard (omkeerbaarheid/reversibel) van maatregelen is bij monumenten en/of panden binnen beschermd stadsgezicht altijd onderdeel van de beoordeling. Omkeerbare maatregelen hebben vaak de voorkeur boven niet-omkeerbare maatregelen. Omkeerbaarheid is echter niet als enige aspect belangrijk. Het is een van de onderdelen in de integrale afweging. Er wordt bijvoorbeeld ook gekeken naar aanwezige monumentwaarden (bijv. historische kapconstructie, dakpannen), omgevingswaarden/beeldkwaliteit en welstandseisen. Bij het opstellen van nieuw beleid (en het aanpassen van bestaand beleid) wordt deze afweging opnieuw gemaakt. Het versoepelen van maatregelen die omkeerbaar zijn nemen we als mogelijkheid mee in de evaluatie.

Bewonersenquête

Aanpak enquête

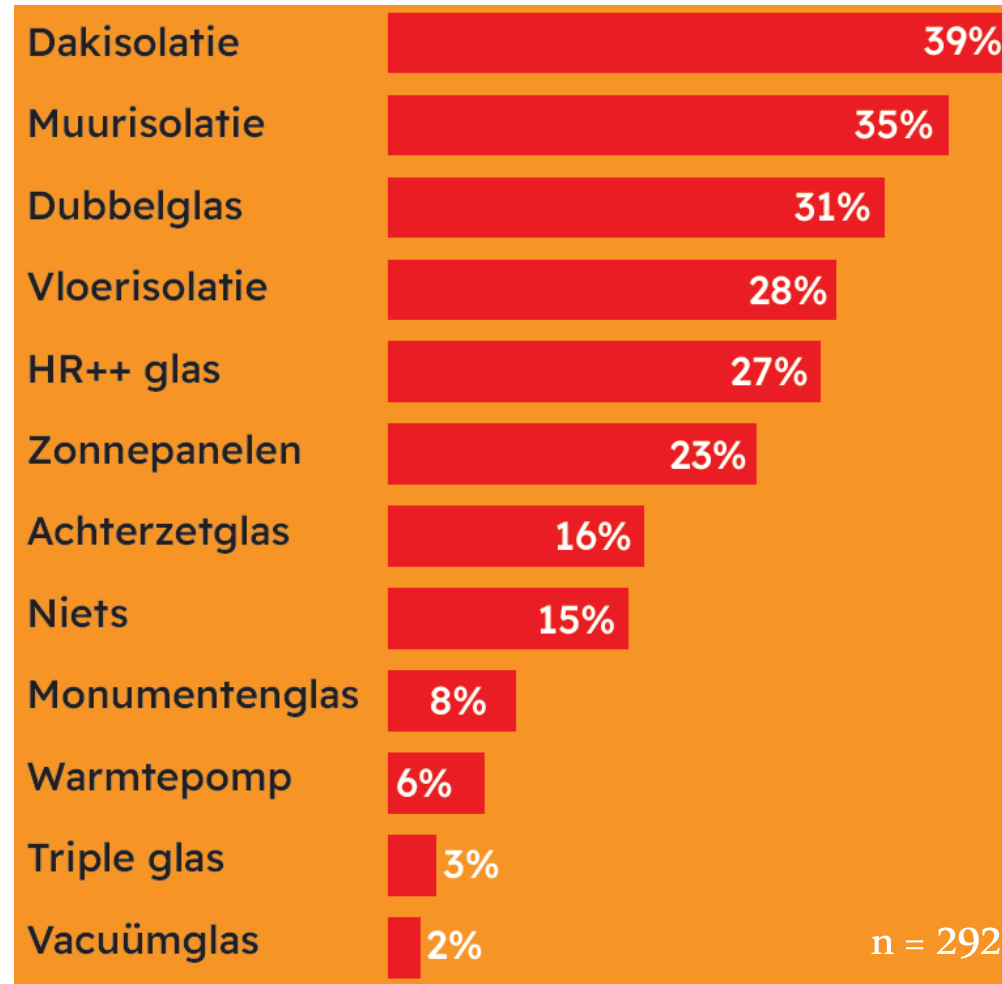
- 17 oktober tot 5 november
- 300 respondenten
- **Alle open antwoorden** zijn met de hand geanalyseerd en geclusterd in argumenten.

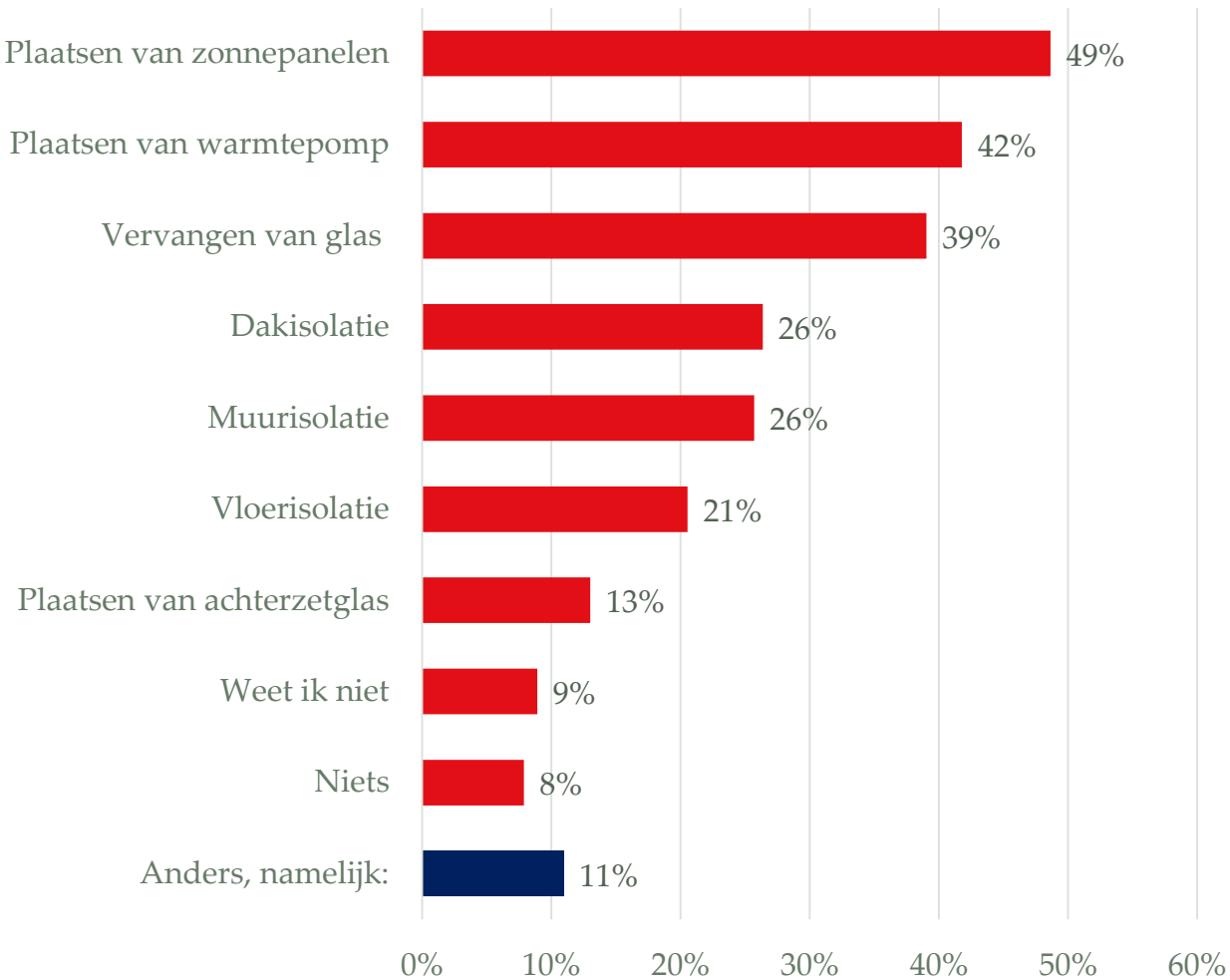
Kent u de Regeling Erfgoed en Duurzaamheid?

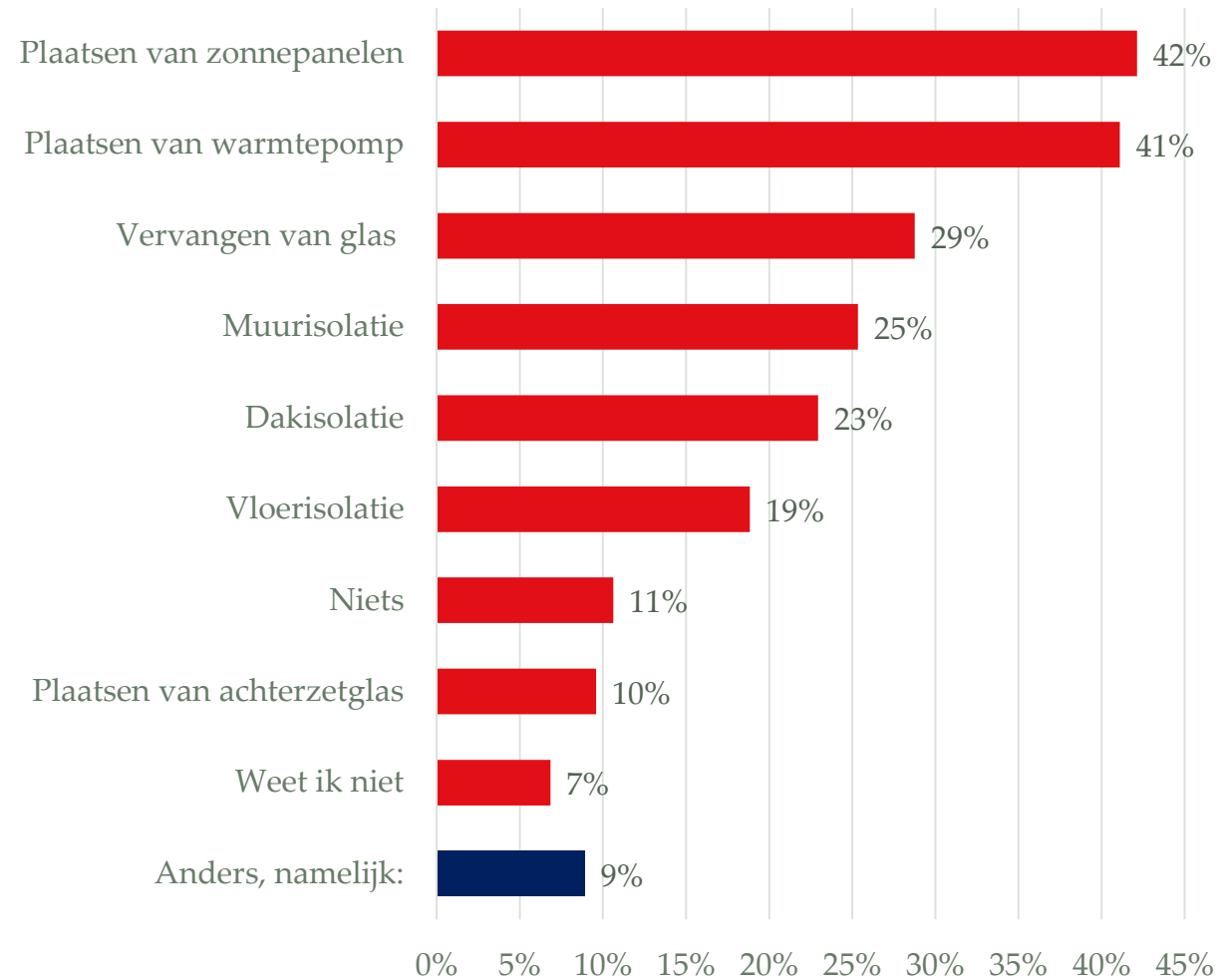
Wat heeft u al gedaan in uw pand?

Wat zou u graag willen doen in uw pand?

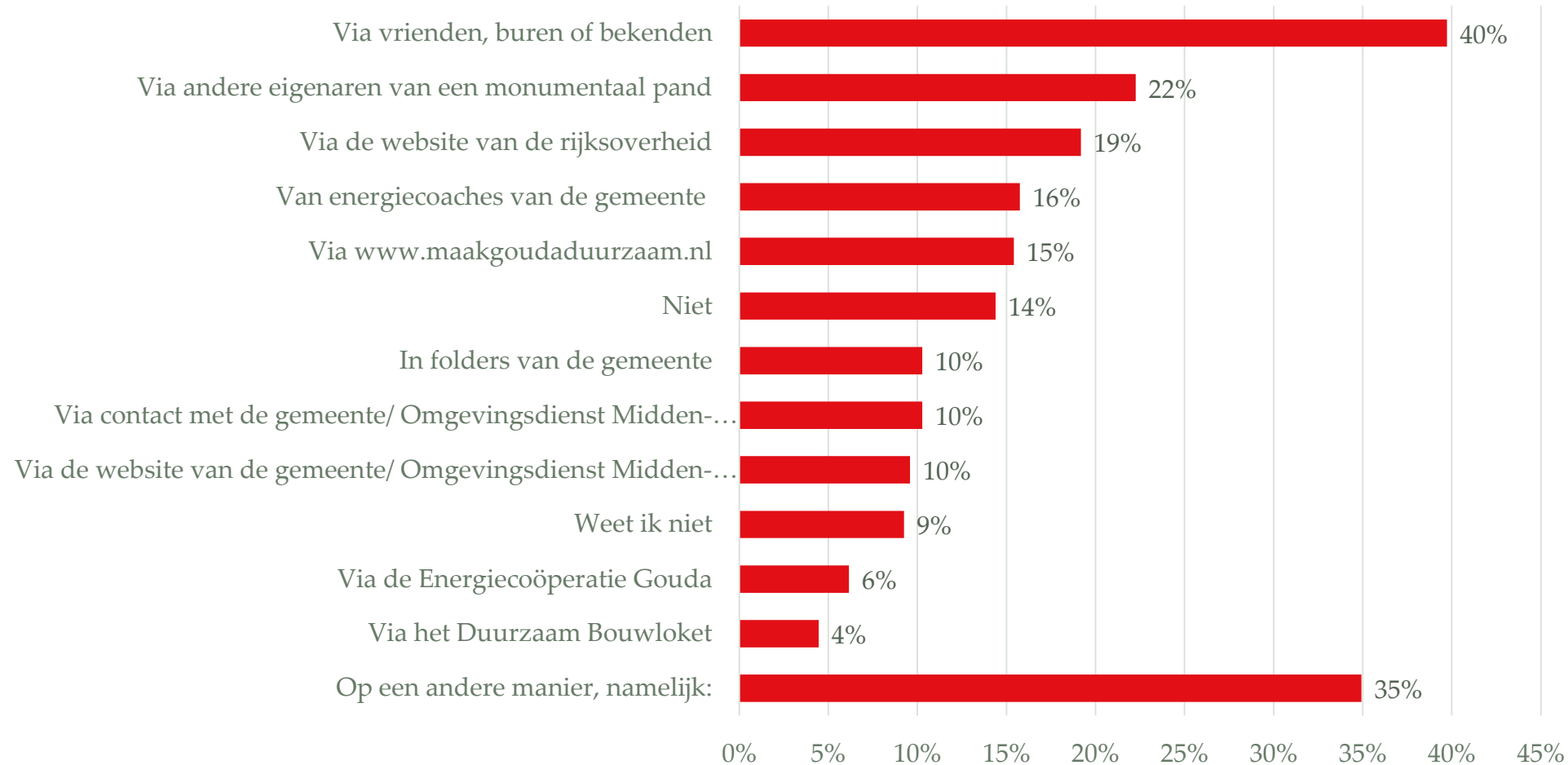

Zijn er zaken die u moeilijk vindt om te doen?

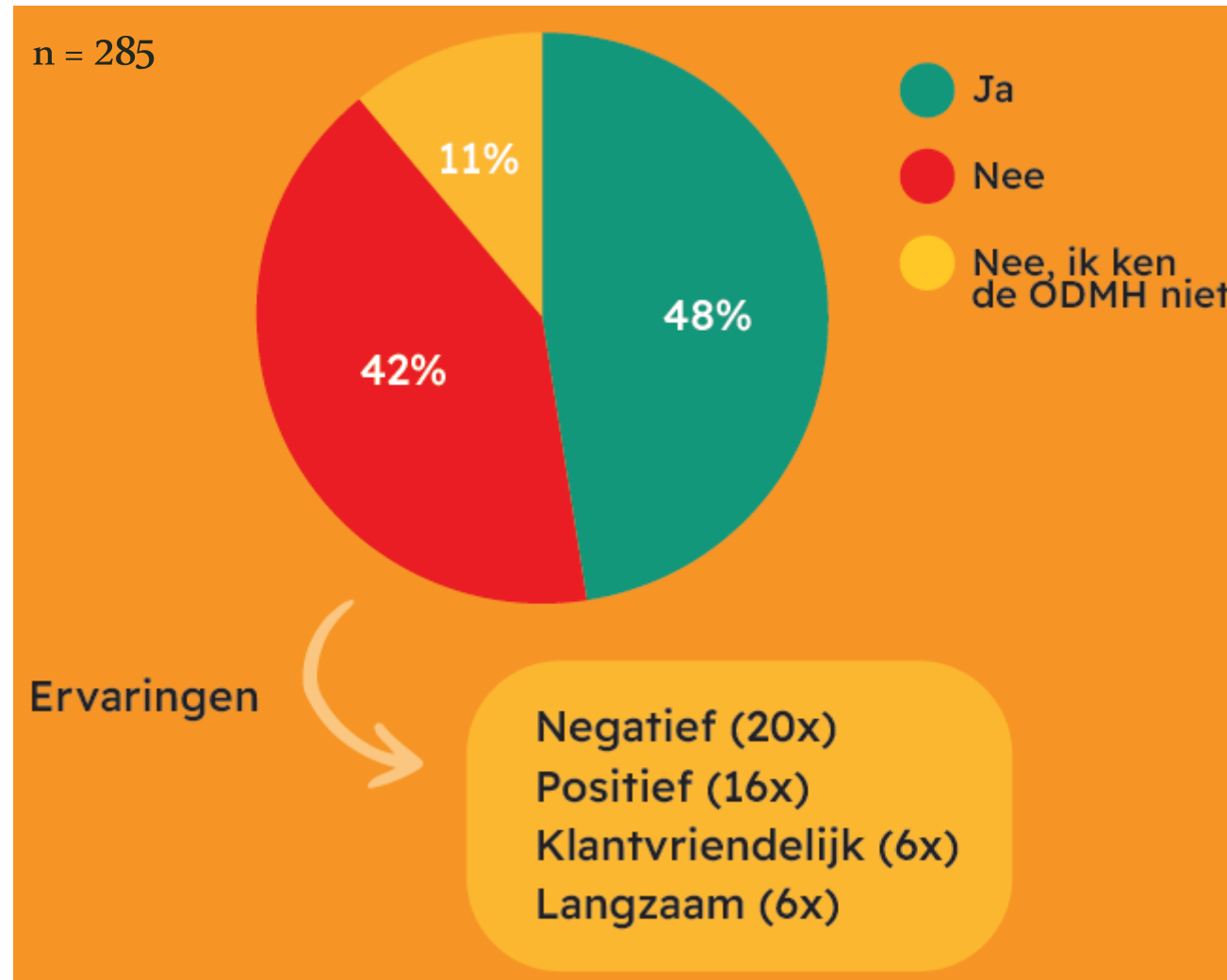
n = 292

Hoe komt u aan informatie over verduurzaming van uw pand?

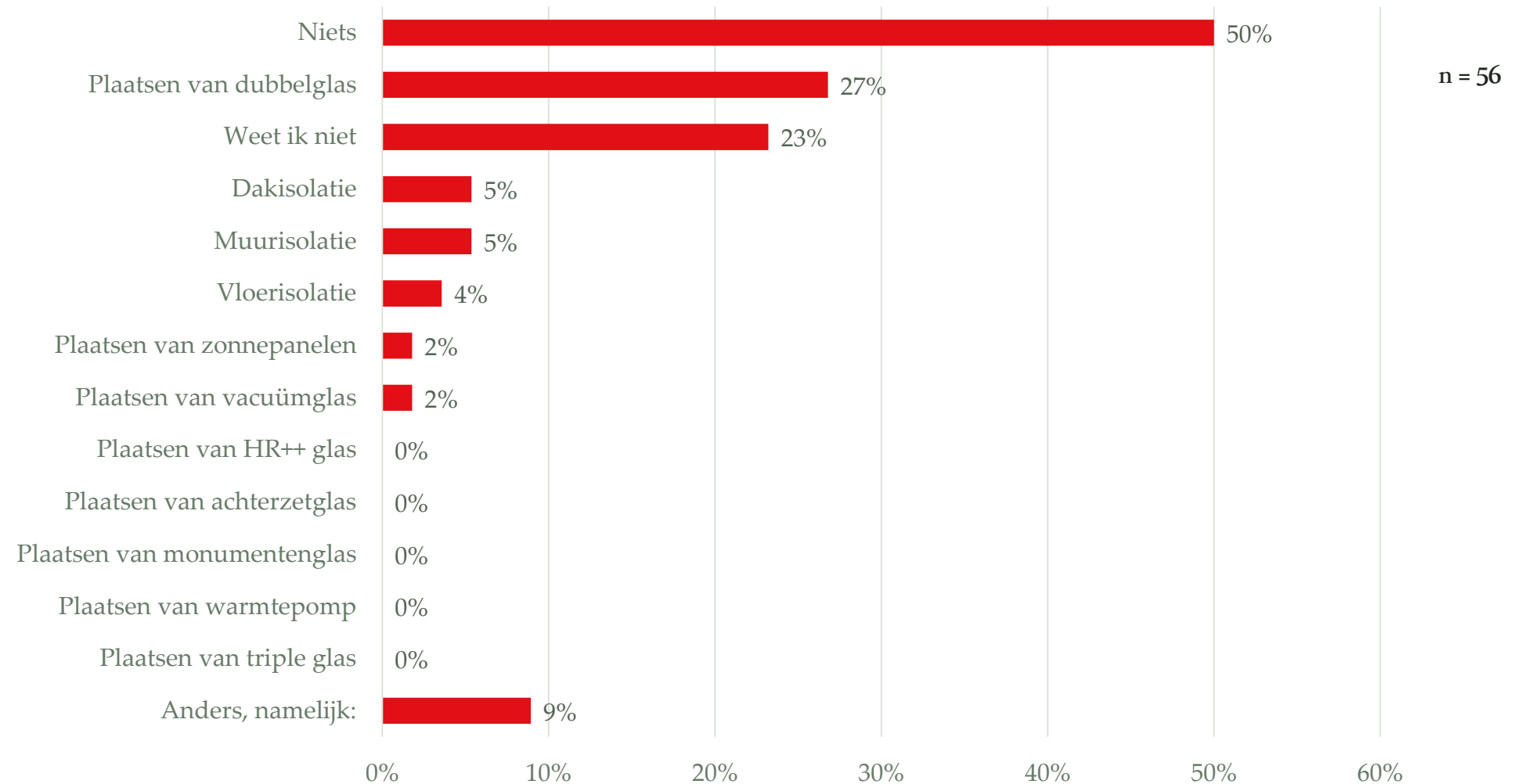

n = 292

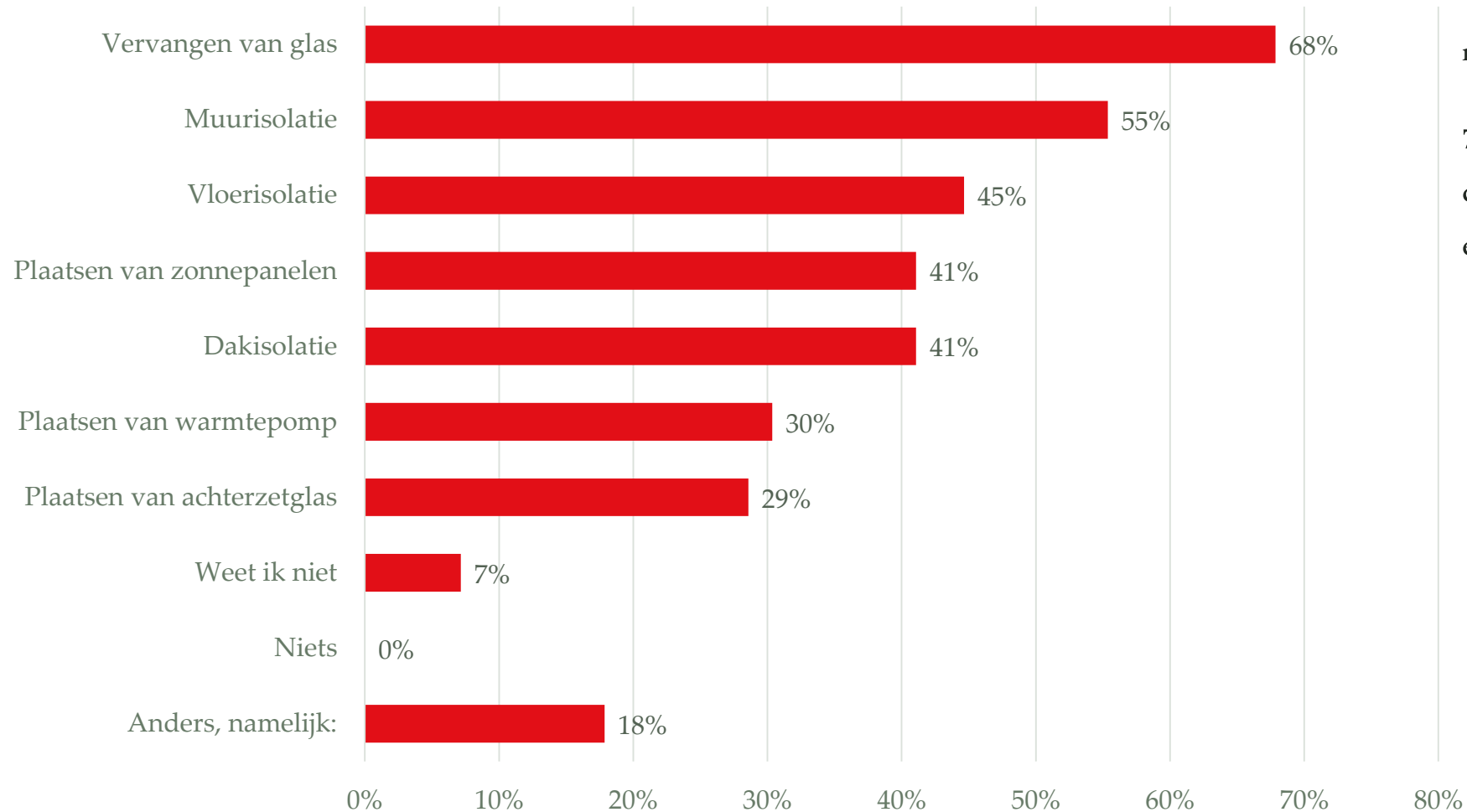
Wist u dat u informatie over de regels van de gemeente Gouda kunt aanvragen bij de Omgevingsdienst Midden-Holland (ODMH)?

Wat is er al gedaan in uw pand door de eigenaar?

Wat zou u willen dat de eigenaar doet aan uw woning?

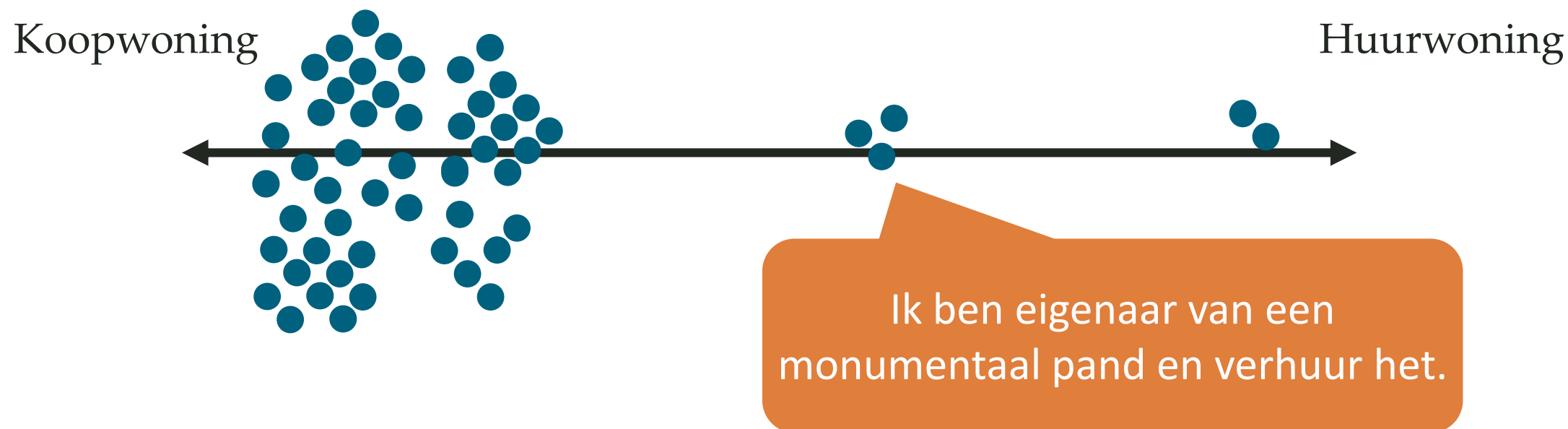
n = 56

71% heeft hierover geen contact gehad met de eigenaar

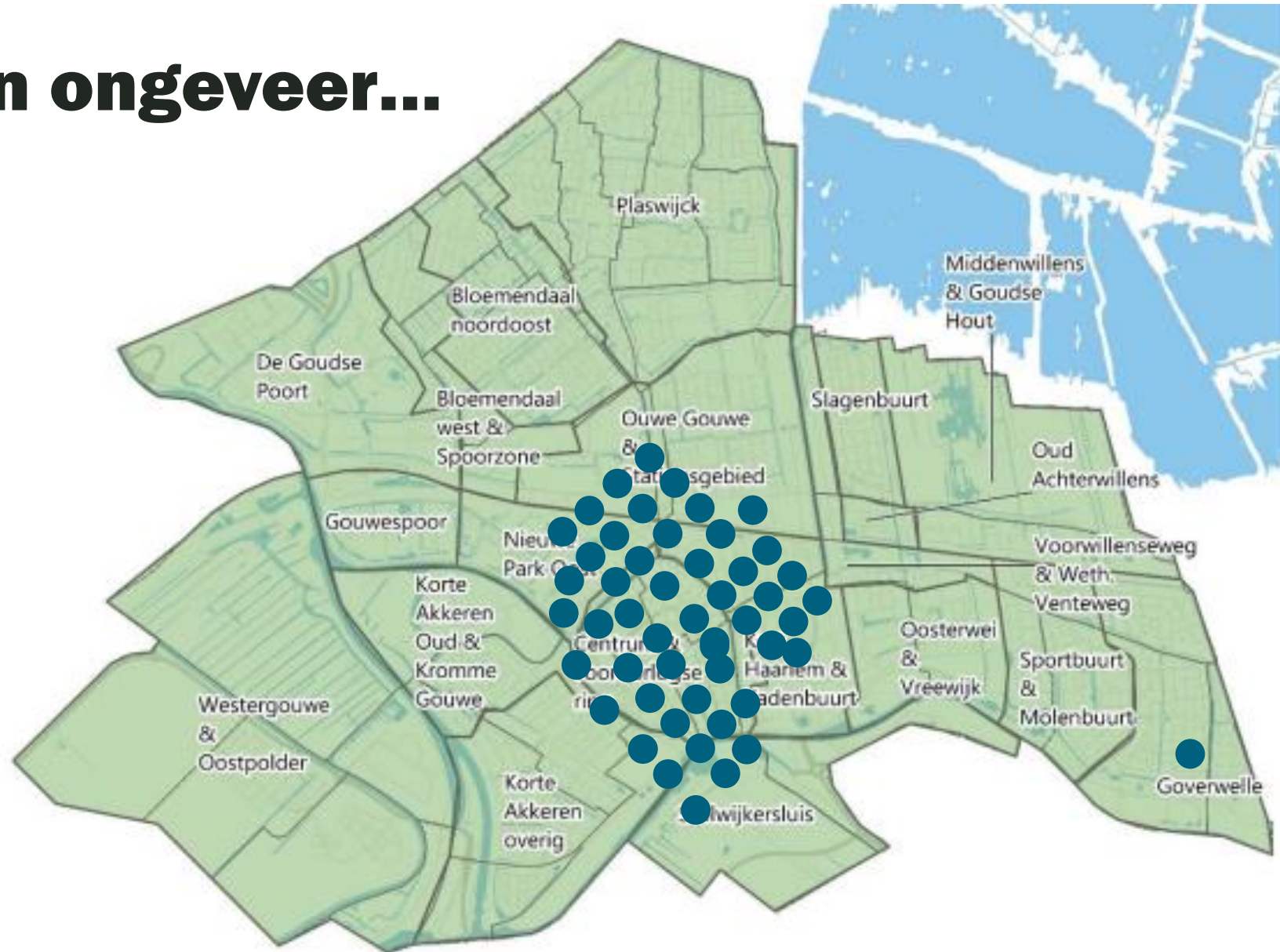

“Hoe zorgen we ervoor dat het erfgoed in Gouda zo goed mogelijk verduurzaamd wordt?”

Ik woon in een...

Ik woon ongeveer...

Mijn huis is...

Mijn dak is geïsoleerd. Verder heb ik een enkelsteens muur, dus dat is lastig. Het dak? Dat is te optimistisch.

Heel goed
verduurzaamd

Heel slecht
verduurzaamd

Wij hebben alles verduurzaamd. De elektrische warmtepomp zit er sinds kort in, dus het lijstje is afgewerkt.

Wij bezitten een kerk. We hebben wel dubbel glas maar zonnepanelen is nog een discussie.

Wat is voor u de belangrijkste overweging om uw woning te verduurzamen?

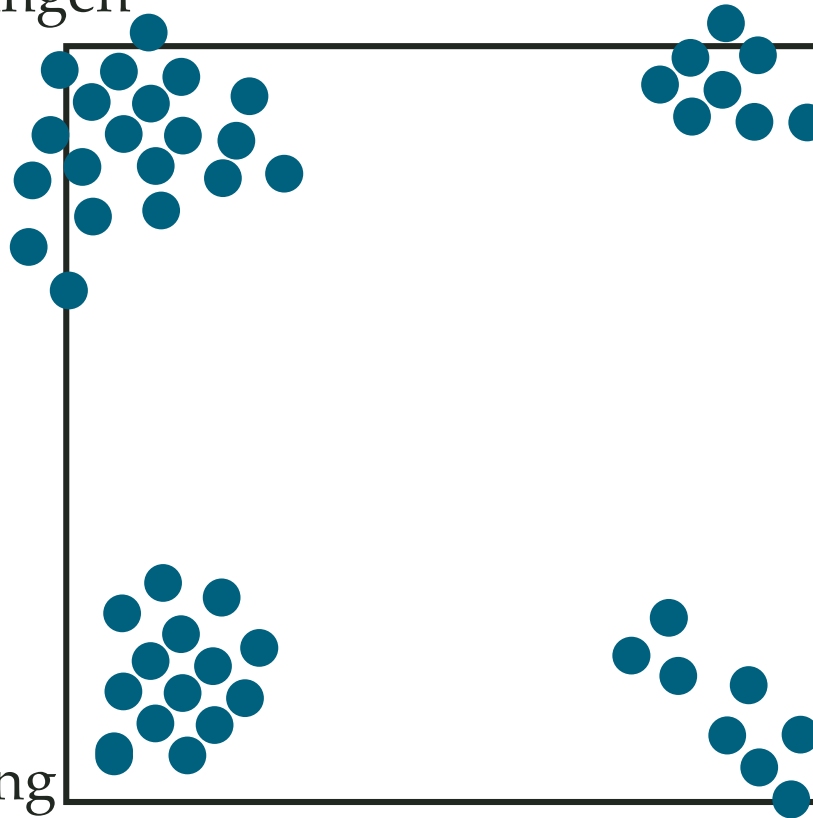
Ik ben opa. Ik doe het voor een beter leven voor mijn kleinkinderen.

Voor mij is het op dit moment een kostenbaten analyse, dat heeft te maken met mijn leeftijd en of het het nog waard is om te investeren in mijn woning.

Milieuoverwegingen

Slecht geïsoleerde woningen gaan niet meer lekker op de markt. Daar kan je in de toekomst geen hypotheek meer voor krijgen.

Besparing
(slimme investering)

Comfort

We hebben kleine kinderen, het is anders niet mogelijk om het voor hen comfortabel warm te maken.

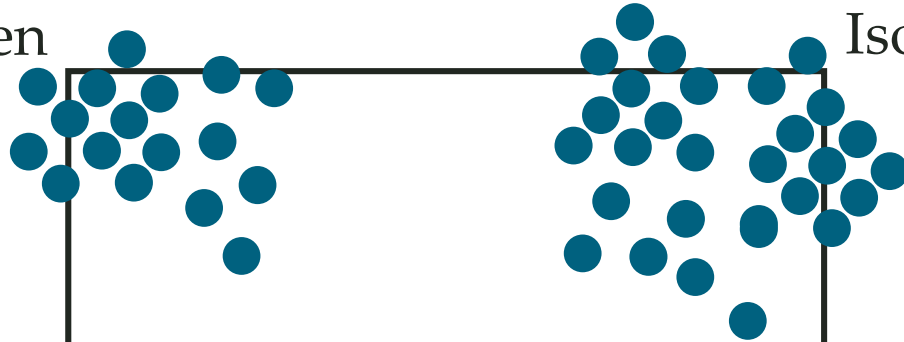
Ik verhuur. Als ik ga isoleren, en de huurder ermee instemt, kan ik dat dan doorberekenen? Is die dan verplicht om mee te betalen?

Anders

Als ik moet kiezen investeer ik als eerste in...

Ik kan in principe zonnepanelen installeren, maar vanuit het steegje achter mijn huis is het nét te zien. Dus het mag niet.

Zonnepanelen

Isolatie

We willen bijna alles gaan isoleren. Er is nog zo veel te winnen.

Ik heb een huis dat goed geïsoleerd is, en dit is volgens mij de volgende stap.

Warmtepomp

Onze B&B is heel onzuinig, die zou ik beter willen isoleren.

Anders

Wat heeft u nodig om uw woning beter te verduurzamen?

Ik ben op alle vlakken vastgelopen qua investering. Ik weet niet meer wat ik kan doen na vanalles geprobeerd te hebben. Ik kom overal details tegen die pandspecifiek zijn maar waardoor ik eigenlijk geen stappen kan zetten. Ik word afgewezen omdat installateurs er niet aan willen beginnen.

Advies voor mijn huis

Er is van alles mogelijk maar de kosten zijn veel hoger, voor een monumentaal pand. En er zijn ook veel opties. Dus je wil de beste koop hebben.

Financiering

Als je dubbel glas kan plaatsen krijg je daar subsidie voor, maar met achterzetglas krijg je dit niet. Ik mag geen dubbelglas, oneerlijk dat ik geen subsidie daarvoor krijg dan.

Informatie

Ik weet wel wat ik wil, maar het is moeilijk om de juiste mensen te vinden. Veel mensen willen mij niet helpen. En hoe vind je vakmensen die dit betaalbaar willen doen? Misschien moet er een lijst zijn met mensen die specialisme en maatwerk kunnen doen. Kan gemeente een rol in nemen.

Begeleiding

Wel goed letten op het monumentale status, het is niet nodig dat zonnepanelen worden geplaatst puur voor de beurs van de bewoners. Het aanzicht in Gouda is al deels verkwanseld.

Anders

Ik heb versoepeling van de regels nodig.

Voor mij is bij verduurzaming het belangrijkste...

Bij verduurzamen wil ik...

Het zijn monumenten dus je wil er goed op passen, je stopt er niet zomaar alles in. Ik wil wel een specialist en dat je weet dat het goed komt. En die ook goed willen samenwerken.

Zelf de regie
in handen
houden

Ik wil graag weten wat ik kan doen, maar ik houd graag de controle en wil zelf me goed inlezen en controle houden over mijn huis.

Ontzorgen spreekt mij aan maar uit handen geven gaat mij te ver. Ik wil dat iemand anders uitzoekt wat kan, maar wel zelf beslissen welke maatregelen ik neem. Voorzie mij van de juiste informatie.

Help me met vergunningen, dat is zo'n ingewikkeld proces.

Zoveel mogelijk ontzorgd worden

Ga met beleidprofessionals in gesprek om te kijken hoever je wilt gaan met de aanpassing en aantasting van monumentale panden. Nu wordt er langs elkaar gesproken.

De ontwikkelingen gaan zo snel dat we over vijf of tien jaar een ander gesprek voeren, waarom zulke strenge regelgeving. Wees lief voor Gouda.

Wat zou u de gemeente nog willen meegeven?

Maak beleid op basis van omkeerbare maatregelen zoals zonnepanelen of de buitenunit van een warmtepomp. Sta het tijdelijk toe, bijvoorbeeld gedurende de levensduur van de installatie. Dit kan de energietransitie versnellen, zonder erfgoedwaarde te vernietigen.

Zoek uit wat is er mogelijk om collectief te doen, dat je samen ergens anders veel zonnepanelen op zet. Bijvoorbeeld op een school/winkelpand. Zodat we wel financiële voordelen kunnen krijgen van de zonnepanelen zonder op ons eigen dak panelen te plaatsen.

Er zijn hier een aantal mensen met veel verstand, laat mensen uit deze zaal samen met de gemeente meedenken en meeschrijven aan beleid.

Waarom zijn er in andere steden andere regels? Gemeente, werk samen met andere historische steden.

Ik denk het is een goede discussie maar de evaluatie komt na de evaluatie

Je wordt enthousiast om iets te doen, ik ben meer gemotiveerd om te beginnen aan verduurzaming.

Ik geef dit gesprek een...

Ik was eerder ook in de schouwburg, vanavond kwam kritiek meer naar boven. Het lijkt me verder goed om een soort ideeënbus te hebben

Ik vond de werkvorm zo wel heel nuttig, leuk dat het dynamisch is. Hierdoor krijg je andere antwoorden.

Positieve avond, maar nu van woord naar daad. Geen beleidsvoornemens maar acties

Dank voor uw input!

Meer weten?

- [Energiecooperatiegouda.nl](https://energiecooperatiegouda.nl)
- [Maakgoudaduurzaam.nl](https://maakgoudaduurzaam.nl)
- [Energienetwerkgouda.nl](https://energienetwerkgouda.nl)
- [Duurzaambouwloket.nl](https://duurzaambouwloket.nl)
- Routekaart Verduurzaming Monumenten
- Ontzorgingsprogramma Verduurzaming Monumenten
- [Dakenkaart Gouda](#)
- [Gids Verduurzaming Monumentaal Wonen](#)
- [Subsidieoverzicht](#)

Heeft u nog concrete vragen? Neem contact op met Omgevingsdienst Midden-Holland

Karin Koersvelt

E: kkoersvelt@odmh.nl

Martin Netten

E: mnetten@odmh.nl

T: 088-5450438

